

főhadiszállást, hadosztály és dandár-törzset a siklósi külvárosban levő istállóval és fészekkel ellátott házak igénybe vétele nélkül merőben lehetetlen elszállásolni. Az ily házak birtokosai azonban — az egyénenkénti elszállásolás terhe alól fölmentett háziurak terhére — méltányos kárterítésben fognak részesíteni oly módon, hogy minden katonán után a naponként járó 1/2 kr helyett 5 kr, minden ló után pedig a naponként járó 1 1/2 kr. helyett 10 kr fognak kapni.

A beszállásolás költségei hozzávetőlegesen számitással 8000 frtra tehetők. Ezen költség a háztulajdonosokat terheli — a törvény értelmében és így azok által is lesz fizetendő. Minthogy azonban a dolog természete szerint végleges költségvetés erre vonatkozólag most még nem tehető és addig a fedezetről sem lehet gondoskodni, a tanács fölhatalmaztatott, hogy a fölmerülő költségekre 8000 frtot az alapítványi pénztárakból előlegesen. A fölmerülő költségek a tényleges beszállásolással nem terhelt háztulajdonosokra fognak — szoba-szám szerint — kivettetni, (esvén egy szobára körülbelül 80 kr.)

A közkutak elhalasztása.

A vízvezetési munkálatok befejezésékhöz közeledvén, a tanács előterjesztést tett a közkutak (60 drb.) felállítására. Weiller N. János a közkutak árát igen magasnak találja és ez ügy újból megvizsgálását kívánja. Rupperecht Nándor hasonló értelemben nyilatkozik: B u b r e g h Antal óvást tesz a közkutak felállításá ellen. Eddig volt 20 közkút, legyen egyelőre most is annyi és később a szükséghez képest állíthatunk föl többet is. Á t d i n g e r János a vízvezeték érdekében csatlakozik B u b r e g h felfogásához, mire ez ügy levéteztet a napirendről és a vízvezetési bizottsághoz utasítottat.

A fogyasztási adó kezelése.

A fogyasztási adók a jövő évtől kezdve a regale-joggal együttesen fogván értékesíteni és beállván annak szüksége, hogy ez iránt a kincstárral a tárgyalások megkezdésének, ezen fontos ügy beható megbeszélésére, a kincstárral való tárgyalásra és a jövőbeni kezelési mód megállapítására egy bizottság küldetett ki, melynek elnöke a polgármester, az összes tanácsstagok, Deutsch Kornél főszámvévo és Holgar Kálmán, B u b r e g h Antal, Burghardt Károly, Egri József, Förster Béla, Graumann János, Gadó N. József, Hartl Feren, Horváth Kókan György, dr. Jobst László, Kindl József, Krausz Simon, Lauber Rezső, Lill János, Mutnyánszky Béla. Ott Márton, Piacsek Gyula, Pap József, Praindl Mihály, Ráth Mátyás, Scholz Antal, Schmel-

zer Ferenc, Stern Károly, Szeifritz Antal, Szuly János, Tamássy Ferenc, Weiller N. János, Weidinger Ferenc, dr. Záray Károly bizottsági tagok.

Sör-illeték.

A regale megváltás következtében a város kincstára 6500 frt évi veszteséget szenvedett. Ezen hiány pótlására a kincstártól kibérelt italmérési jog hasznosításából elért jövedelem fordított, ami évi 7400 frtra rugott. Ezen jövedelem azonban a kincstárral kötött és a f. évvel lejárandó bérleti szerződéssel megszűnik és hogy a város az eddig élvezett 7400 frt bevételről el ne esék, a polgármester azon javaslattal állt elő, hogy — miután a pótdadó nem emelhető, de különben is méltányos, hogy ezen jövedelem továbbra is a szesz italokból nyerje fedezetét, és miután sem a bor, sem a pálinka nem bír el az eddiginél nagyobb megterhelést, adóztatásuk meg a külföldről behozott sör, melynek hecolitánya után eddig is 2 frt illeték szedett a városi pénztár. A külföldi és idegen sör fogyasztása városunkban egyre növekszik: 1889-ben behozattak 863, 1890-ben 1383, 1891-ben 1572 hektoliter vagyis átlag évenként 1273 hektoliter. A polgármester az eddigi 2 frt helyett jövőre 3 frt illeték szedését javasolta, mi által mintegy 4000 frt lenne a városi pénztár számára biztosítva. A közgyűlés azonban nem fogadta el a javaslatot, hanem rövid vita után dr. Jobst László, Pap József és Aidinger János felszólalására kimondotta, hogy minden Pécesett elfogyasztandó hektoliter sörre 1 frt 50 kr. illeték vetessék ki.

Kegyes alapítvány.

Károly Igrác apát-plébános a Rudolfinum számára előbb tett 100 frtos adományát újabb 150 frttal növelte. A közgyűlés a nemeslelkű adományért jegyzőkönyvi köszönetet szavazott.

† Kohárits Károly dr.

1839—1892.

Bizony nehéz lesz hozzászokni, hogy többé nem láthatjuk körülben azt a derecsdó hajjal is örökifjú férfit, kit arany jellemeért, páratlan becsületességeért tiszteltünk, ritka ügybuzgalmaért, fáradhatatlan tevékenységeért becsültünk, szíve jóságáért és derült kedélyeért szeretttünk.

Mert a hivatásának lelkesedéssel élő férfi, a személyesített jellem és szívótság, a szórakozás óráiban az aranyos jókedvtől duz-

adó kedély: ez volt Kohárits Károly. Tiszteletreméltó alakja annak a már-már kihalt-féltetű levő típusnak, mely tisztán megőrizte az ősi magyar erényeket. A tudomány nem tette zárkózottá, emberkerülővé, sőt inkább minden igyekezete oda irányult, hogy azt embertársai javára érvényesíthesse. A már magában véve is eléggé terhes tisztai főorvosi hivatal mellett nagy buzgalommal tanárkodott a joglyceumban és papnevelőben; csak hogy az általa annyira szeretett ifjúsággal megismeresse a nem kevésbé szeretett orvosi tudományt. Sőt még e kettős szerepkörrel sem elégedett meg, hanem azonkívül gyakorlatilag is orvoskodott, hogy a tudománynak s a szenvedő emberiségnek szolgálhasson. Egy nagy család tagjai, egy város polgárai, két fő- és egy középiskola hallgatói állnak a frissen hantolt sir mellett, szemökben a résztvevő igaz könyvével, szívökben a veszteség fölött érzett ószinte fájdalommal.

Kohárits-Rentz Károly dr. Pécs sz. kir. városi tisztii főorvosa, a pécsi püspöki joglyceumon a törvényszéki orvostan s a papnevelőben, valamint a tanítóképzőben az egészségtan tanára, született 1839-ben december hó 6-án Szigetvárott, hol atyja, Károly, kereskedő volt: Atyja korán elhalálozván, édesanyja, született Pfeiffer Teréz újból férjhez ment Rentz Bélához, ki mostoha fia iránt rendkívüli szeretettel viselkedett. Károly iránta való tiszteletből és szeretetből később atyai neve mellé fölvette a Rentz nevet is. A szép tehetségű, elevenesüli fiu gyermekéveit Szigetvárott töltötte, a hol elemi iskolát és magánúton a gimnázium három első osztályát is végezte. A IV. osztálytól kezdve Pécesett látogatta a gimnáziumot és középiskolai tanulmányait itt is fejezte be.

Rendkívüli hajlamot és kedvet érezvén az orvosi pályára, Bécsbe ment az akkor oly kitűnő hírnévnek örvendő orvosi egyetemre, melyen tanulmányait az 1864-ben nyert tudori oklevéllel be is fejezte.

Ezek után hogy magát szakmájában tökéletesítse, külföldi tanulmányutra indult, megtekintve Német- és Franciaország nagyobb városainak kórházait. Párisban hosszabb ideig tartózkodott, gyakorlatilag működvén egyik nagyobb kórházban.

Visszatérvén külföldi utjából, gyakorló orvos lett Pécesett, hol az ügyes, fiatal orvos csakhamar közkezdveltségre tett szert 1865-ban családot alapított, ezt év szeptember 20-án oltárhoz vezetvén rajongásig szeretett unokahugát: Czvetkovics Beatrixot, Hazaságuk mindvégig boldog volt s belőle két gyermek származott, u. m. Aranka, Payr Vil-

az Ezer-egy-éj tündéralma . . . A vallásos szíveknek vigasztalásul s megnyugvásul az emberiség tiszteletét és szolgálatát ajánlotta. Ez a tan képes egyedül véget vetni a szellemi anarchiának és olyan bölcselést, erkölcsant és vallástant szolgáltat, mely a pozitív tudományok minden bizonyosságával bír s nélküli a metaphysika kódos elvontságát és valótlanágát. A társadalmi szempont sem a metaphysika, mely megszenteli az egoizmust, sem a theologia, mely az életet chimárikus célokra rendeli alá, nem képesek annyira érvényre emelni, mint ezen új phylosophia, mely az új társadalmat, vallást és erkölcsant fölépíti Isten nélkül. Az emberiség nagy eszméje, melyben torkollik az egész kifejlődés, elsőbbséggel bír az Isten eszméje fölött.

A pozitivismus veszedelmes irányzat, mert az értelem és a metaphysika jogait támadja. Az emberi értelem a századok behálhatatlan során keresztül minden egyes korszakában kutatta a tapasztalat pozitív tényeit, a másod-okokat és ezeket szabályozó törvényeket, de egyuttal a metaphysika kérdéseit is. Problémáit egyikéről so mondott le ma sem az értelmi fejlettség, a tudományos haladás óriási mértévi dacára; sőt minél extensívebbek a detail-kutatások és mélyebb a belátás a külső természet mélyeibe, annál

közelebb jut hol egyik hol másik megérvényes megfektetéséhez. A pozitivismus megszorítja a kutatás körét és azon problémákat, melyek az emberiség értelmi természetének ösvényeit képezik, melyek küzdelmés kezdetét, ósokát, elveit és céljait illetik, kizárja az ismeret birodalmából. E kérdések fejtegetése — mondja — az emberiség örökölt betegsége, agylázás álma, melyből ki kell gyógyulnia. Ezekről a dolgokról nem tudunk semmit, nem tudhatunk semmit, Isten léte, a lélek szellemisége nem tények és nem szemléltető törvények. A módszer egysége megkivánja, hogy az emberi akarat szabadsága és az isteni Gondviselés száműzések a tudományból, hogy a szükségyszerű kényszerűséggel működő természeti törvények uralma kiterjeszkedhessék az erkölcsre, társadalomra, az egyén és emberiség szellem-erkölcsi haladására . . . A pozitivismus kizárja a metaphysika kérdéseit, de mikor tagadja a metaphysikát, olyan metaphysikát üz, mely semmi összefüggésben nincs a tapasztalati tudományok módszerével, azonban ellentétben áll egyuttal a metaphysika abszolút bizonyos igazságaival. Metaphysikája ábrándosabb, valótlanabb, mint a legszélsőbb német idealismus, pantheismus, ez a festisismus tudorköntösben.

Vajjon a pozitivismus ezen lázadásá a

metaphysika ellen a dolgok természetéből folyik-e? Ellenmondás van a tapasztalati adatai és az öntudati tényei között? Igaz-e, hogy a metaphysika rövid idő múlva el fog enyészni és a tiszta metaphysikából nem marad egyéb hátra emlékenél? Mi azt tartjuk, hogy ez csak a pozitivismusnak babonája. Mi be fogjuk bizonyítani, hogy a metaphysika jogai és igazságai a dolgok természetéből folynak s örökkévalók. A pozitivismus, óriási módszertani tévedés, subjectiv a-priori bölcselétrány, bár a tényezők hőséletének nevezi rendszerét. A metaphysika tudása meghamisítása az ember-ismeret természetének, árulás igazi természete ellen, teljesnek verése az értelemnek, természetellenes lenyűgözése az emberiség kutatás-vágyának.

Mikor a metaphysika jogait tapodja, közvetlenül nem támad a kereszténység ellen, hanem homályba burkolja a világegyetem eredetének kérdését és kivetkőzteti az embert emberi alkátából, mint a nagy világlap, a Revue des Deux Mondes, írta. Mégis azt hirdeti, hogy a humanifás válfása . . . Nagyon természetes, hogy közvetve a kereszténység megrontását vonja maga után, mert a kereszténység bizonyításainak, hitrendszer-épületének alapja a metaphysika. Az emberi értelem jogainak és bíróságának pozitivista megszorítása megdöntené az észszerű hitnek,

mos honvédmintéri titkár neje és Ferenc, a pécsi jogakademia III. éves hallgatója.

Paszitzky Ede dr. Pécs város tiszti főorvosa nyugalmába vonulván, helyébe 1879. szept. 16-én Kohárits Károlyt választották meg főorvosnak, ki gazdag ismereteit s nagyfokú tevékenységét egész lelkesedéssel szentelte ezen új hivatalának. Azonkivül évek hosszú során át volt tanára a jogakademiának és papnevelőnek. Ügybuzgalma, fáradhatatlansága határt nem ismert s legjobban kitűnt az 1890-iki nagy tifuszjárvány idejében, midőn mint városi főorvos megfeszített tevékenységet fejtett ki, hogy a veszedelmes járványnak gátat vessen. Megbetegedése is ez időre viheto vissza, mert közvetlen a járvány megszűnése után szívába esett, mely azonban akkor még nem adott aggodalomra okot.

Veszedelmebbre jelleget a múlt télen kezdett öltetni a betegség, de Kohárits még egyszer föllábadt belőle. A jelen év júliusában orvosi tanácsára az Ischl melletti Göseni fürdőbe ment, de állapota itt oly rosszra fordult, hogy három heti ott tartózkodás után haza kívánkozott, erezven közeledő halálát. Utolsó napjait aggódo családja körében töltötte nagy kínok közt, míg nem augusztus 10-én esti 9 órakor kiűhelte nemes lelkét.

Mint orvos és tisztviselő mintaképe volt a pontosságának és szorgalmának, mint családapa a neje és gyermekei iránti szeretetnek. Mint tanár nemcsak becsülését vivta ki tanítványainak, hanem szeretetüket is. Vonzó, lelkes előadásával élvezhetővé tudta tenni az általa oly nagyon szeretett ifjúság előtt a különböző szűz tárgyat s az ő előadását — bár special-collegium volt s így nem járt volna veszélylyel — csak nagy ritkán mulasztotta el a jogász. Baráti körben fölvillanyozója, aranyos humorával mulattatója volt a társaságnak; elmésségénél csak szívósága volt nagyobb.

— És most árnya az elköltözöttnek, kit tiszteltünk, szeretlünk mindnyájan, lsten vedel! Fájó szívvel mond nekéd bucsút a tanítvány, rokon, jó barát. Te elköltöztél, de emléked itt marad közöttünk sokáig.

Hirek

A posta-és táviráda-igazgatóság köréből. H o s e r Árnin számvevőségi főnök — e hatáskörében meghagyva — számtanácsossá léptettetett elő. — Sz a t h m á r János a kereskedelmiügyi minisiteri számvevőségtől Pécsre számvizsgálónak helyeztetett át. — H a t u s z László posta-és táviráda-igazgatósági tiszt segédfogalmazóvá, —

a rationale obsequium fidei-nek alapját. Igaz van Janet-nak: Távól attól, hogy a tudomány elvonna minket a metafizikától és a theológiától, metaphysikához és így közvetve theológiához vezet... Ha a kérdés nem volna oly rettenetesen komoly és életbevágó, ha nem volna az egyház szent nevével kapcsolatos, komikumnak mondanám, hogy a sötétnek, szellem-nyűgözőnek és értelemből gúnyolt egyház védelmezi az ész jogait... Valóságos satyra képet nyújtja az egyház ellenségei küzdelmeinek története! Fagyos gúny, velőig ható ironia!

E monographia első könyvében tartalmazni fogja a pozitivismus világrövidelmének ismertetését kellő figyelemmel hazai viszonyainkra; második részében pedig a pozitivismus bírálatát nyújtja, kiterjeszkedve minden iránylatára, minden tévélére s különösen tekintettel lesz a tapasztalat adataira és a tapasztalati tudományok módszerére. Az első rész tizenkét fejezetből és tizennyolc paragrafusból, a második könyv tizenhét fejezetből és több mint ötven paragrafusból fog állani.

Ez a rendszer legalább mint irányzat sokkal elevenebb, mint volt valaha, és szellemi signaturájával megjelezté napjaink szellemirányát. Guizot emlékirataiban a pozitivismus alapítójáról a következő sorokat írta:

F o d o r Albert gyakornok Pécsre tiszté, — P i n t e r i c a Jajos honvédfőhadnagy, valamint Rácz György és Kelemen Samu gyakornokok a pécsi igazgatósági kerületben tisztelők nevezettek ki.

Áthelyezés. Dr. Koroda Pál posta és táviráda igazgatósági fogalmazó saját kérésére Budapestre helyeztetett át. — Sajnáljuk, hogy lapunk e jeles munkatársra távozik Pécsről, hol oly hamar közkedveltségre tett szert, másrészt azonban örülünk áthelyezésének, mert ez dr. Korodának jó alkalmat nyújt erős irói egyéniségének kifejlesztésére és fokozottabb érvényesítésére.

A Pécsi Dalárda-utja. A Pécsi Dalárda a vasárnap d. u. 2 órai vonattal indul Mohácsra, honnan hajón Budapestre megy, hogy részt vegyen az országos dalünnepélyen. 15-én este ismerkedési estély lesz a Belle-Vue nyári helyiségeiben; 16-án az I-ső verseny, melyen dalárdánk Poldini Ede pályanyertes-Ebresztő-jét énekli; 17-én II. verseny, melyen a dalárda szabadon választott darabbal, Huber K. Liszt Ferenczhez című dalkával vesz részt; 18-án III. verseny az összakorok versepe; 19-én jubileumi diszgyűlés és diszhangverseny, melyen a budai dalárda Erkel Sándor ez alkalomra írt „Elvencélek...“ kezdetű dalát, majd Zichy Géza gr. „Vizaknai hősök“ című zenekölteményét énekli. E gyűlésen hirdetik ki a versenyek eredményét és osztják ki a pályadíjakat. Továbbá a diszhangversenyen énekel először a pályanyertes „Királyhimnusz“-t Dalárdánk 18-án a budai helyőrségi templomban részt vesz egy zenészmisén, amikor Hofer Károly Vöcal-miséje adatik elő. Az országos versenyben dalárdánk 32 taggal vesz részt, az ünnepély alkalmából azonban nagyszámú pécsi polgár rándul föl Bpestre. A legjobb kívánataink kísérik dalárdánkat e nagy utjára és reméljük, hogy abból, mint már annyiszor, ismét mint győzők térnek vissza.

Kocsis Etel, szintársulatunk kedvelt és jeles primadonnája szombaton a debreceni színház nyugdíjintézete javára rendezett hangversenyen föllépett és teljes sikert aratott. A Debrecen a legnagyobb elismeréssel szól Kocsis Etel fényes diadaláról szülővárosában és fölszólítja a debreceni szingazgatót, hogy szerződtesse Kocsis Etelet. — Vajon mit szólna ehhez Somogyi?

† **Dr. Kohárits Károly** városi t. főorvos elhunytáról a család a következő gyászjelentést adta ki: Alulírottak egy a maguk mint az összes rokonság nevében mély fájdalommal jelentik, hogy a felejtethetlen, jó és szeretett férj, illetőleg apa, nagyapa, fiu, após,

vő és rökön dr. Kohárits-Rentz Károly a pécsi püspöki joglyceum és papnövelde tanára, Pécs szab. kir. város tiszti főorvosa stb. stb. 1892. évi augusztus hó 10-én, esti 9 órakor, életének 53-ik és boldog házasságának 26-ik évében, hosszas szenvedés és a halotti szentség áhitatos felvétele után az Urban elszenderült. A boldogultnak hült tetemei folyó hó 12-én délután 5 órakor fognak a Mór-utca 1. szám alatti házban beszenteltetni s azután a budai külvárosi közsirkertben örök nyugalomra elhelyeztetni. Az engesztelő szent miseáldozat pedig folyó hó 13-án délelőtt 9 órakor fög a belvárosi plébánia-templomban a Mindenhatónak bemutatni. Pécsét, 1892. évi augusztus hó 11-én. Áldott legyen emléke! Özv. dr. Kohárits-Rentz Károlyné szül. Czvetkovits Beatrix, felesége. Kohárits-Rentz Aranka férjzett Payr Vilmosné, Kohárits-Rentz Ferenc Károly, gyermekei. Payr Vilmos, veje. Payr Mariska, unokája. Rentz Béláné (előbb Kohárits Károlyné) szül. Pfeffer Terézia, édes anyja, Rentz Béla, mostoha és örökfogadó atyja. Özv. Czvetkovits Ferencné szül. Pfeffer Jozefa, anyosa.

A város tisztviselői kara a következő gyászjelentést bocsátotta ki: Mély fájdalommal jelentjük, hogy Pécs sz. kir. város buzgó tiszti főorvosa, a felejtethetlen kartárs, ritka jóbarát és nemes lelkű polgár dr. Kohárits Károly úr f. hó 10-ikén esti 9 órakor, hosszas szenvedés után jobblétre-költözött! A temetés f. hó 12-én délutáni 5 órakor, a gyászistenisztelet pedig a belvárosi plébániai templomban f. hó 13-án délelőtti 9 órakor tartatik meg. Áldott emléket kegyeletteljesen megörzi szeretetünk! Pécsét 1892. évi augusztus hó 11-én. Pécs. sz. kir. város tisztviselői kara.

Hadgyakorlat. Az őszi hadgyakorlatra Kaposvárra augusztus hó 13-án érkezik a 69-ik gyalogezredből (Sz.-Fehérvárról.) a 2-ik zászlóalj, tizenöt tiszt, egy tiszthelyettes és 290 közlegény. Ugyane napon Sz.-Fehérvárról a 24-ik vadászzászlóalj, tizennyolc tiszt és 350 közlegény. Augusztus hó 23-án a 10-ik huszárezredből 3 század érkezik Seregélyesről, tizenhét tiszt és 412 közlegény. Ugyane hó 28-án érkezik Bpestről a 4-ik huszárezredből egy század, négy tiszt 119 közlegény. Ugyane napon Budapestről a 32-ik gyalogezred, hatvan tiszt, tiz tiszthelyettes és 1240 közlegény. Ugyane napon Budapestről a 4-ik tüzérezredből a 2-ik tüzérezred, tizenhárom tiszt és 200 közlegény. Szeptember hó 1-én érkeznek a csapat-tesztek póttartalékosai, 1820 közlegény, vagyis összesen: 127 tiszt és 11 tiszthelyettes és a póttartalékosokkal együtt 4441 közlegény.

Érintkeztem egy emberrel, ki nem mondhatnám, hogy nagyobb zajt ütött volna, de némi sikert mégis ért el Franciaországban kívül elmélkedő szellemeknél is. Esméi egy kis bölcseleti secta hitvallomását, credójává lőnek. Sémérie pedig azt vélte: „Ma minden ember poszifivista, miként a forradalom dicős napjaiban polgártárs (citoyen) vala...“

A kettő között van az igazság. A pozitivismus eszméi átlátották a modern gondolkodásmodot és a katolikus táboron kívül ugy szólnán uralkodnak korunk fölött az Ozeanon innén és az Ozeanon túl. Behatottak a tudományok minden egyes körébe; a szépirodalom sem maradhatott érintetlenül forgó szeletől. Félreismertetlen nyomokat véssett (George Elliot, Echageray, Ibsen és Zola műveibe... A mi világhírű Madáchunk sem menekedhetett meg egészen befolyásától... Nincs megkímélve kárhözatos törekvéseitől a parlament és a közoktatás sem. Hazánk parlamentjében is hirdetik, hogy a természet-jog fictió, elidegeníthetetlen, örökerevényű jogok nem léteznek, minden, jog csak positiv és a társadalom fejleménye... Pöflött a tanszékekre... Németországban az egyetemeken az észjognak nincsen széke a jogi fakultáson. Már munkám befejezése után értesültem, hogy a francia köztársaság elnöke Lafitte-t nevezte ki a Collège de France tanárává az exact

tudományok általános történelmének tanszéke... A mi egyetemünk bölcseleti és jogi karán is vannak képviselői. A mit Helmholtz Berlinben a tudósok gyűlekezete előtt tartott beszédében mondott a metaphysikáról, a tiszta gondolkodás praetensióiról, a mértani tapasztalat megelőző alapelveiről, örmelmelel üdvözölték a természettudósok körében; hazánkban is utána szavalja. deklamatori terjeszkedésben nem egy feltűdős, a kik szerint minden metaphysikai következtetés sophisma, vagy a tapasztalásnak elferdítése.

Ezért cimezem munkámat korunk bölcseletének, de másrésztől azért, mivel a pozitivisták rendszereiben többé-kevésbé a modern bölcselet minden tévedése helyet foglal, sőt ő maga is egyik-másik képviselőjében a sensualismus, a hegelianismus, pantheismus, fatalismus, subjectiv-idealismus stb. tévedéseibe kerül.

Nem mulasztatom el a t. olvasót figyelmeztetni ama sajnálatos körülményre, hogy közepiskoláink tankönyvei, különösen bölcseleti kézikönyvei, telítve vannak ezen kárhözatos irányzat egyes tételeivel.

Szegény hazánk, tárt karokkal fogadja a külföldről importált kétes elméleteket; vezérférfiain nagyon szeretik experimentatióknak kitenni ifjúságunkat... Még szoritanak a Herbart-féle nevelés rendszerének békői,